

Klematis

Clematis 'Nelly Moser'

Växtplatsen bör vara ljus men inte i stekande sol, halvskugga är att föredra. Spaljerad mot vägg är öst- eller västläge bäst, men det finns sorter som trivs även i ett ljust norrläge. Klematis vill ha fuktig jord och skugga på rötterna. Det kan ordnas genom att plantera den bakom en sten eller liten buske, eller plantera marktäckande perenner framför. Den kan växa på spaljé, klättra i träd och buskar, eller över en sten eller ett staket. De flesta behöver någon typ av stöd för att inte brytas.

Jord: Den bör vara mullrik och väl-dränerad och många klematis, speciellt de storblommiga, vill ha mycket näring. Matjorden som finns i din trädgård behöver nästan alltid förbättras vid plantering. Till klematis blandar du din matjord med hälften färdig rosjord, eller en blandning av kogödsel, barkmull och benmjöl.

Förberedelse: Gräv en grop, den ska vara ca 60 cm djup och lika bred. Kontrollera att det är väl-dränerat så inte vatten blir stående. Ska plantan stå mot en vägg bör avståndet till väggen vara minst 40 cm, så att regnvatten kan komma åt.

Plantering: Plantera klematisen ca 5 cm djupare än den stod i kukan och lägg sand eller grus närmast rothalsen och överst på jordytan. Vi rekommenderar att alla klematis klipps ner till 20-30 cm vid plantering för att rötterna ska hinna etablera sig ordentligt. Det kan kännas tufft att klippa bort blommorna men detta är mycket viktigt och vi lovar att du får en finare klematis! Plantan blir bra förgrenad och tät nerifrån. Vid höstplantering vänta med att klippa till våren.

Skötsel: Klematisen vill ha mycket vatten och näring på våren och försommaren. Mylla ner gödsel; EKO Allgödsel eller rosgödsel, enligt anvisning på förpackningen. Benmjöl och kogödsel bör myllas ner på hösten. Vattna rejält om det inte regnar tillräckligt.

Första vintern är det bra att täcka plantan och rötterna med lite löv eller gränris.

Beskärning: Den årliga beskärningen av klematis bestäms av sortens huvudsakliga blomningstid. Vi delar in klematisen i tre grupper så blir det enkelt att hålla reda på.

1. Blommar på våren och försommaren. Blommorna kommer på fjolårsskotten.

På våren görs ingen klippning. Putsa bara bort döda grenar. Efter blomning kan plantan putsas. I denna grupp finner du till exempel *C. alpina*, *C. montana*, *C. macropetala* och namnsorter av dessa.

2. Blommar både på försommaren och senare på säsongen. Blommorna kommer både på fjolårsskott och nya årsskott.

På våren görs putsning av infrusna toppar ner till frisk ved och klena skott tas bort. Då kommer nya skott att växa upp bland de gamla och förlänger på så sätt blomningstiden. I den här gruppen finns en hel del storblommiga sorter, till exempel 'The president', 'Jackmanii', 'Mme le Coultre', 'Miss Bateman', 'Nelly Moser', 'Dr Ruppel' med flera.

3. Blommar på sommaren och framåt. Blommorna kommer endast på årsskotten.

På våren klipps hela plantan ner till 15-20 cm ovan mark. I denna grupp hittar vi många storblommiga sorter, till exempel 'Rouge Cardinale', 'Hagley Hybrid' och 'Ville de Lyone', liksom arterna *C. viticella*, *C. tangutica*, *C. vitalba* och namnsorter av dessa. Och många fler!

Klängväxter

Kläng- och klätterväxter är verkligen användbara. Eftersom de växer på höjden spar du markyta samtidigt som du får mycket grönska eller blomning. De lummar in och trollar bort ytor du vill dölja. Det finns sorter för alla lägen från sol till djupaste skugga. En del fäster sig själva men de flesta behöver någon typ av stöd eller uppbindning. De kan klättra på det mesta och vissa kan också fungera som marktäckare.

De flesta trivs i mullrik, väl-dränerad jord. Använd den matjord som finns på plats och förbättra genom att blanda den med till exempel yrkesodlarjord eller en blandning av barkmull och kogödsel.

Nästan alla klängväxter gynnas av nedklippning vid plantering och kraftig nedskärning även andra året. Därefter kan vissa behöva föryngringsbeskrning när de blivit stora, t ex kaprifol, medan andra får växa vidare i lugn och ro, t ex vildvin.

Kameleontbuske *Actinidia kolomikita*: Höjd 2-4 m. Placeras i sol-halvskugga i mullrik lite fuktig jord. Behöver fästas mot stöd i början. Har skilda han- och honplantor. Hanplantorna odlas för sina dekorativa blad som blir brokiga i vitt och rosa. Honplantorna bildar tillsammans med en hane små släta gröna goda frukter (minikiwi). Zon 1-5.

Koreansk pipranka *Aristolochia manshuriensis*: Härligt frodig klättrare med stora hjärtformade blad. Trivs i både sol och skugga, bäst i näringsrik jord. Höjd 6-8 m. Gul höstfärg. Zon 1-5.

Humle *Humulus lupulus*: Snabbväxande och anspråkslös. Höjd 3-5 m. Kan placeras både soligt och skuggigt. Den vissnar ner varje år och börjar om på nytt. Bildar dekorativa blomställningar som liknar kottar. Zon 1-5.

Guldhumle *Humulus lupulus* 'Aureus': Gulbladig. Sköts som vanlig humle, men undvik starkt solsken, placera hellre i halvskugga.

Klätterhortensia *Hydrangea petiolaris*: Kraftig och vacker växt som klättrar själv med sugfötter. Blommar mycket fint med stora vita flata blomställningar. Kan placeras både i sol och skugga och även användas som

Kameleontbuske *Actinidia kolomikita*

marktäckare, till exempel i stenparti. Är lite trögstartad men växer sedan kraftigt och kan bli 4-7 m hög. Föredrar torvblandad jord med lågt pH. Planteras i rhododendronjord.

Murgröna *Hedera helix*: Ständigt grön som klättrar själv. Höjd 4-5 m. Placeras helst i halvskugga- skugga men kan också växa soligt om bladen skyddas mot stark vårsol. Zon 1-3. Härdigaste sorterna 'Woerner' och 'Huldra' är bra marktäckare. Båda zon 1-4.

Kaprifol *Lonicera*: Det finns flera arter och sorter med härlig blomning och många med underbar doft. Härdigheten varierar mellan sorterna från 1-3 till 1-5. De växer i allmänhet 3-5 m och trivs företrädesvis i sol-halvskugga. Svensk kaprifol kan också växa helt i skugga. De uppskattar fukt men är tämligen anspråkslösa och anpassningsbara. Kan bli risiga med åren, klipp då ner till marken på våren och låt nya skott gå upp.

Engelmannsvin *Parthenocissus quinquefolia* 'Engelmannii': Självklättrande med sugfötter och snabbväxande. Får mycket fin höstfärg. Planteras i mullrik jord och kan växa soligt eller skuggigt. Zon 1-5.

Klättevildvin *Parthenocissus quinquefolia*: som engelmannsvin men saknar sugfötter och behöver något stöd att klättra på. Fin höstfärg. Zon 1-5.

Blåregn *Wisteria*: En fantastisk växt som växer kraftigt och blommar med vita eller blå blomklasar om den får rätt förutsättning. Den vill ha varmt, soligt och skyddat och näringsrik väl-dränerad jord. Den måste beskäras regelbundet för att blomma bra. I augusti klippas sidokotten in till 2-4 blad. Zon 1-2.

Wisteria frutescens 'Blue Moon': Kanadensisk art med bättre härdighet, zon 1-4. Något mindre storlek på blomklasarna men den återkommer med blomning under sommaren. Sköts som ovan. *W. frutescens* 'Clara Mack'. Vitblommig. Zon 1-4.